

קרח (70)

עושר שמור לבעליו לרעתו

ויקח קרח (טז, א)

יש להקשות מדוע המחלוקת נחקקה לדורות על שמו של קרח, והלא עיקר המחלוקת נעשה דוקא ע"י דתן ואבירם, שהרי הפסוקים מוכיחים כן, שנאמר (קרח טז, יב) "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרָא לְדָתָן וְלְאַבְיָרִים וְכוּ' ", ומדוע שלח לקרוא דוקא להם? אלא כי ידע משה שעיקר המחלוקת תלויה בהם. וכן נאמר (עקב יא, ו) "וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלְאַבְיָרִים בְּנֵי אֶלְיָאֵב בֶּן רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלָעֵם", וקרח עצמו לא הוזכר בפסוק. אלא הביאור הוא, כי אמנם עיקר מחלוקת נעשה ע"י דתן ואבירם, אולם הן היו עניים מרודים, וכמו שנאמר (שמות ד, ט) "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר לֶךְ שָׁב מִצְרַיִם כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ", ופירש רש"י: מי הם? דתן ואבירם, חיים היו אלא שירדו בנכסיהם והעני חשוב כמת. והרי בלי כסף א"א היה להם לקיים מחלוקת, ובא קרח שהיה עשיר גדול והוא שמימן בכספו את תעמולות המחלוקת כנגד משה רבינו. ומכיון שבלי כסף לא היתה יכולה המחלוקת להתקיים, ע"כ נקראת המחלוקת לדורות על שמו דוקא, ונתקיים בו מאמר הפסוק: עושר שמור לבעליו לרעתו.

"משוש חבל" מאת הרב עובדיה יוסף זצ"ל

ויקמו לפני משה..נשיאי עדה קראי מועד וכו' (טז, ב)

ודרשו חז"ל (סנהדרין קי.) "קראי מועד, שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים". ויש להבין מדוע קרח הוצרך דוקא לאנשים המבינים בחכמת השמים ויודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים? והנה הגמרא (שם) דורשת מהפסוק "תבקע הארץ..", "שמש ירח עמד זבלה" (חבקוק ג, יא), שבשעה שקרח ועדתו נחלקו על משה עלו שמש וירח לזבול ואמרו: רבוננו של עולם אם אתה עושה דין צדק לכן עמרם נצא, ואם לאו, לא נצא!. צריך להבין מה איכפת לשמש ולירח ממחלוקת קרח ועדתו, ומדוע נתערבו על ריב לא להם? אלא שידועים דברי הגמרא (חולין ס:), שכאשר ברא הקב"ה את השמש ואת הירח בראם שווים, אמרה הלבנה להקב"ה: אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה הקב"ה: לכו ומעטי את עצמך.

ולפ"ז יש לומר שמשום כך קינאו השמש והירח למשה, שהרי מטרתו של קרח היתה שיהיה עוד מלך על ישראל לבד ממשה, וא"כ נמצא שאפשר שיהיו שני מלכים

בכתר אחד, וממילא יש לבטל את ההסכם שנעשה בין השמש והירח, שנתמעטה ונתערבו השמש והירח במחלוקת קרח ועדתו. ולכן הוצרך קרח לאנשים "קראי מועד" שידועים לעבר שנים, ע"פ השמש, ולקבוע חדשים ע"פ הירח, כדי שיוכיחו שאפשר ששני מלכים ישתמשו בכתר אחד.

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן"

העיני האנשים הנהם תנקה לא נעלה (טז, יד)

מה ראו להזכיר דוקא ניקור עינים ולא שום עונש אחר? ברם, בידוע שרמ"ח אבריו של אדם מכוונים כנגד רמ"ח מצוות עשה שבתורה, כל מצוה מכוונת כנגד אבר מסויים. והלא הם כפרו במצוות ציצית, שהיא כנגד העינים, ככתוב: "וראיתם אותו... ממילא ראויים היא לעונש בעיניהם, ועל כן התבטאו ואמרו: "העיני האנשים הנהם תנקה".

מענה של תורה

טעם לעונש בליעת האדמה

ותפפח הארץ את פיה ותבלע אתם (טז, לב)

בספר "מעיינות הנצח" מובא, שאלו את רבי זאב וולף מסטריקוב, מה הטעם נענשו קרח ועדתו להיבלע דוקא בתוך האדמה? ענה להם, הלא על משה אמר ה' העניו מכל האדם אשר על פני האדמה, והיינו שהיה שפל עד עפר, ובכל זאת טענו כנגדו, "ומדוע תנשאו", כי אפילו מין ענוה כזאת להיות שפל עד עפר, נחשבה גם בעיניהם לגיאיות והתנשאות, א"כ לא נשאר להם אלא לירד מתחת האדמה, כדי שלא ירגישו גאות. בספר "שפתי כהן" כתב דכיון שמיתה מכפרת על העוון חילול ה', לא רצה משה שיהיה להם את הכפרה הזאת, לכן בחר להם שיכנסו חיים לאדמה ולא ימותו.

אוצרות התורה

המחלוקת אינה רצויה לפני ה'

ולא יהיה קלרחה וכעדתו פאשר דבר ה' ביד משה לו (יז, ה)

חטאו של קרח וענשו הגדול מפורסמים הם בעולם כולו, ובכל אופן ממשיכים אנשים לעורר מחלוקות, כשכל אחד מהם משוכנע שהוא חלילה וחס אינו דומה לקרח, משום שהמחלוקת שלו היא בדיוק לפי השולחן ערוך. על כן אומר ה"חתם סופר", מזהיר אותנו הקב"ה "ולא יהיה קלרחה וכעדתו", על האדם למנוע עצמו ממצב של מחלוקת, וגם לא "פאשר דבר ה' ביד משה לו", על אף

הלכה: ליגע בנקבים ופצעים קודם נטילת ידיים

כתב השו"ע (סימן ד' ס"ג): לא יגע בידו קודם נטילה לפה ולא לחוטם ולא לאזניים ולא לעינים, ובפסקי תשובות **אות ט'** כתב: וגם לא בשאר נקבי הגוף, כי יש בזה משום סכנה, וגם לא לפצעים וחתכים פתוחים, ובהפסק בגד או נייר רשאי ללא חשש. ויש הכותבים שקפידא זו היא רק כשקם משינתו, אבל באמצע שינתו הרי דרכו של אדם להתחכך וליגע במקומות שונים שבגוף ולא מצינו שהזהירו להקפיד שלא יגע בנקבי הגוף, ולכן גם במתעורר תוך כדי שינתו על מנת לחזור ולישון לא גזרו, ויש מפקקים על היתר זה אך במקום צורך רשאי לסמוך על השיטה המקלת. ודע, שקפידא זו אינה אלא ברוח רעה דקודם נטילת ידיים שחרית ולא בשאר עניני רוח רעה ששורה על הידיים כגון לאחר יציאה מבית הכסא וכדומה.

פסקי תשובות חלק א'

פתגם: מריבה: כאשר כל אחד מהשנים מנסה לומר את המילה האחרונה.

ספר "שמחלה"

חקירה: מצוה הבאה בעבירה

היא מצוה ורק אינה לרצון, או שאינה מצוה כלל (מנחת חינוך שנה: אינה לרצון, שערי יושר ג-ט).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לחיים ארוכים

שאלו לרבי אברהם דנציג, מה ראה לקרוא לספרו בשם "חיי אדם", השיב רבי אברהם: כדי שלא יבואו לעשות קיצור לספרי כדרך שעשו לשולחן ערוך. וכי יעלה על דעתו של איש לעשות קיצור חיי אדם?

ספר "חד וחלק" חלק ג'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר.

לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל.

שהוא סבור שהוא עושה מחלוקת על פי ההלכה, כפי שצויה ה' ביד משה. אלא עליו לזכור היטב, כי מחלוקת היא בכל מקרה מחלוקת, ויש להניחה.

ומתוק האור

ברח מן המחלוקת

וְיִהְיֶה מִמְחַרְתָּ וַיָּבֵא מִשָּׁה אֶל אֱהָל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מִטָּה אֶהָרָן לְבֵית לַיהוָה וַיֵּצֵא פָּרַח וַיֵּצֵץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים (יז, כג)

ולמה שקדים, כי הוא פרי הממהר להפריח מכל הפירות, אף המעורר על הכהונה פורענותו ממהרת לבא (רש"י). עוד אפשר לפרש מדוע נבחר עץ השקד במיוחד, במיני השקדים ישנם שהם מתוקים בתחלתם ומרים בסופם, וישנם שקדים מרים בתחילתם ומתוקים בסופם, באו להדגיש בפריחת עץ השקד על מטה אהרן, שאפילו אם לפעמים מר וקשה, אין להיכנס ולהביע דעה במחלוקת כי בסופו של דבר יהיה לו מתוק וטוב שלא נכנס למחלוקת, ואילו אלה שמסתכלים על ההוה בלבד ונהנים להיות שותפים במחלוקת, בעתיד יהיו כמו סוג השקד שסופו מר מאוד.

ספר "להתענג בתענוגים"

אחד המרבה ואחד הממעיט

וְנַחֲשֵׁב לְכֶם תְּרוּמַתְכֶם פְּדָגָן מִן הַגֶּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיָּקָב (יח, כז)

ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן. תרומת מעשר שלכם, אסורה לזרים ולטמאים, וחייבין עליה מיתה וחומש, כתרומה גדולה שנקראת ראשית דגן מן הגורן, וכמלאה מן היקב. כתרומת תירוש ויצהר, הניטלת מן היקבים. (רש"י)

לכאורה, ניתן היה לחשוב, שתרומה שנותן הישראלי תחשב יותר מתרומת מעשר, שהרי הישראלי עבד ויגע קשות עד שהגיע לשלב נתינת המעשר, ואילו הלוי רק קיבל מתנה, והעביר מעט ממנו הלאה. יותר מכך, הישראלי נותן עשרה אחוזים מכל התבואה שיש לו, ואילו הלוי נותן עשרה אחוזים רק ממה שקיבל, כך שודאי נותן הישראלי כמות גדולה יותר מן הלוי. לא זו בלבד, אלא שהישראלי הוא שזיכה את הלוי בנתינת תרומת המעשר, ואולי היה מקום לחשוב שמגיע לו שכר כפול, משום שיש לו חקל גם בתרומה שנתן הלוי.

לפיכך מדגישה התורה **"וְנַחֲשֵׁב לְכֶם תְּרוּמַתְכֶם פְּדָגָן מִן הַגֶּרֶן"**, שוה היא נתינת של הלוי לנתינת ישראל, שכן אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוון לבו לאביו שבשמים.

רכי הלל מקולומאי בעל "מקרי דרדקי"

